

N:o 271.

Af herrar **E. O. Magnusson** i Tumhult och **J. P. Persson** i Hult, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående vidtagande af åtgärder för försäljning af Vislanda—Bolmens järnväg.*

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition, n:o 112, föreslås, att Riksdagen måtte medgifva, att sådana åtgärder må vidtagas, hvarigenom Vislanda—Bolmens järnväg försäljes till ett pris, ej understigande 768,299 kronor 12 öre, och på villkor i öfrigt, som äro för staten lika förmånliga som de i statsrådsprotokollet angifna, af Halmstad—Bolmens järnvägsaktiebolag erbjudna.

Det belopp, som således enligt Kungl. Maj:ts åsikt skulle utgöra det minimipris, för hvilket försäljning af ifrågavarande järnväg till annan person finge ske, motsvarar den köpesumma, som af Halmstad—Bolmens järnvägsaktiebolag erbjudits under villkor, bland andra, att nämnda bolag icke skulle äga betala högre ränta än efter 4 för hundra om året å den del af köpeskillingsbeloppet, som vid järnvägens öfvertagande icke kontant erlades.

För den, som något närmare känner förhållandena, är det uppenbart, att, om tvångsförsäljning af järnvägen under den närmaste tiden skulle äga rum, ingen annan spekulant skulle uppträda i täflan med Halmstad—Bolmens järnvägsaktiebolag, ty ett så stort belopp, som en köpare vid järnvägens exekutiva försäljning hade att på en gång gälda, vore åtminstone för den närmaste tiden icke någon för järnvägen intresserad i stånd att erlægga. Ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag innebure alltså, att järnvägen komme att försäljas på de af Halmstad—Bolmens järnvägsaktiebolag förut be-

stämda villkor och sålunda öfverginge från de nuvarande, ortsintresserade innehafvarne till ett bolag, hos hvilket vinstintresset vore både med afseende på inköpet och järnvägens framtida förvaltning af afgörande betydelse. Det kan emellertid med skäl ifrågasättas, huruvida en sådan försäljning vore med statens välförstådda intresse bäst öfverensstämmande, ty i statsintresset måste inrymmas omtanken om en vidsträckt bygds speciella intressen. Skulle den försäljning, som nu ifrågasättes, komma till stånd, ginge Sunnerbo härads kommuner, hvilka trots sin ringa ekonomiska bärkraft genom aktieteckning i järnvägen gjort stora upppoffringar, helt och hållet förlustiga att få dessa teckningar i någon mån ersatta, och vid anordningen af trafiken för framtiden komme helt visst icke att tagas den hänsyn till ortsintressena, som hittills ägt rum. Detta skulle inträffa vid en tidpunkt, då järnvägen är i ypperligt skick och, efter allt att döma, bör kunna lämna en ganska afsevärd afkastning. Af den vid nådiga propositionen fogade utredning framgår, att järnvägens afkomstkapacitet i betydande mån ökats. Under det att bruttoinkomsten under år 1892 utgjorde 94,766 kronor, har denna inkomst under år 1901 uppgått till icke mindre än 151,680 kronor. Nettobehållningen, som under femårsperioden 1892—1896 i medeltal belöpte sig till 31,000 kronor, har under påföljande femårsperiod utgjort i medeltal 34,821 kronor, och denna ökning har kunnat äga rum, oaktadt de stora påkostnader, som gjorts för järnvägens försättande i bättre skick. Det synes undertecknade med stöd häraf och med hänsyn till hvad Konungens befallningshafvande i Kronobergs län yttrat, som om staten närmare skulle kunna träffa en uppgörelse med Vislanda—Bolmens järnvägsaktiebolag, hvarigenom statens intresse tillgodogöres på ett kanske fördelaktigare sätt, än hvad som skulle blifva förhållandet med en tvångsförsäljning.

Den af Halmstad—Bolmens järnvägsaktiebolag erbjudna köpesumman 768,299 kronor 12 öre torde i viss mån understiga, såsom ock af vissa myndigheter framhållits, järnvägens merkantila värde. Men skall nu järnvägen försäljas till ett lågt pris och staten därigenom finge afstå från en del af sin fordran, vore det väl bättre och mera öfverensstämmande med den upphöjda åskådning, som bör vara bestämmande för statens handlingssätt, om staten, på sätt Riksdagens revisorer och Konungens befallningshafvande i Kronobergs län föreslagit, låte den eftergift, som staten är tvungen att i

detta fall göra, komma de i Vislanda—Bolmens järnvägsaktiebolag intresserade kommuner och enskilda till godo i stället för att bereda ett annat bolag ekonomisk vinst. Detta kunde nu ske genom en uppgörelse mellan staten och Vislanda—Bolmens järnvägsaktiebolag i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det förslag, som Konungens befallningshafvande i Kronobergs län, enligt hvad det synes oss, på synnerligen goda grunder framställt. Det kan visserligen härvid anmärkas, att staten genom järnvägens försäljning till Halmstad—Bolmens järnvägsaktiebolag vunne större trygghet för utfående af den del af fordringen, som motsvaras af köpesumman, men vi hålla det icke för omöjligt, att Vislanda—Bolmens järnvägsaktiebolag, om det finge tid på sig, till äfventyrs skulle kunna genom kommunernas medverkan anskaffa sådan säkerhet, hvarmed staten skäligen kunde låta sig nöja. Järnvägen är numera i det bästa skick. Underhållskostnaderna måste därför ställa sig betydligt lägre än hittills, och utsikterna för dess bärighet anses i bygden vara mycket goda. Om nu denna fordran på ökad säkerhet för staten icke kan eftergifvas, borde, enligt vår åsikt, på grund af de förändrade förhållanden, som nu inträdt, bolaget lämnas tillfälle att inom viss tid ställa säkerhet af den beskaffenhet, hvarom här nedan förmäles.

På grund af hvad vi sålunda anfört och med åberopande af Riksdagens revisorers och Konungens befallningshafvandes i Kronobergs län yttranden i ärendet, tillåta vi oss vördsamt hemställa,

att Riksdagen med afslag å Kungl. Maj:ts framställning om vidtagande af åtgärd för försäljning af Vislanda—Bolmens järnväg på de i den Kungl. propositionen angifna villkor måtte bestämma:

att statens kapital- och räntefordran hos bolaget till den del, samma fordran öfverskjuter 800,000 kronor, från år 1904 års utgång och tills vidare i statsräkenskaperna föres inom linien;

att bolaget skall å detta belopp 800,000 kronor erlägga dels 4 1/2 % ränta om året från och med den 1 januari 1905 samt dels från och med ingången af år 1907 i kapitalafbetalning så stor

procent, att berörda belopp varder till fullo inbetaldt inom loppet af 50 år därefter;

att bolaget skall vara skyldigt att sist före 1907 års ingång ställa sådan säkerhet för annuiteternas ordentliga erläggande, som Kungl. Maj:t finner erforderlig utöfver den inteckningssäkerhet, hvilken förut aflämnats;

att, sedan bolaget ställt sådan säkerhet som ofvan sägs, statens fordran utöfver angifna kapitalbeloppet 800,000 kronor och därå upplupen ränta varder afskrifven, samt

att, därest bolaget icke före den 1 augusti detta år ingått på häri uppställda villkor eller bolaget, sedan dessa villkor å dess sida antagits, skulle brista i uppfyllandet af gjorda åtaganden, Kungl. Maj:t skall äga vidtaga åtgärd för järnvägens exekutiva försäljning.

Stockholm den 22 april 1904.

E. O. Magnusson.

J. P. Persson.